



Význam voľného trhu práce

doc. RNDr. Viliam Páleník, PhD

Výhody voľného trhu práce

- zníženie miery nezamestnanosti v materskej krajine
- zosúladenie štruktúry dopytu a ponuky práce (väčší trh)
- transfery miezd, ktoré zvyšujú hrubý národný produkt
- získané skúsenosti v zahraničí (prax)

Nevýhody

- strata časti vynaložených verejných prostriedkov na kvalifikačnú prípravu emigrantov
- potreba rastu domácich high-tech firiem
- rekvalifikácia pracovných síl

Situácia Slovenska na jednej strane:

- najvyššia nezamestnanosť v celej EÚ (10,8%)

Na strane druhej:

- len v automobilovom priemysle chýba niekoľko tisíc kvalifikovaných ľudí
- chýbajú odborníci v IT sektore, stavbári či strojárni, trend sa však rozširuje aj na nižšie pozície

Ako bude SR tento problém riešiť?

Problémy trhu práce:

- investori, ktorí prišli na Slovensko, nerátali s rýchlym nárastom miezd
- vnútroštátna mobilita pracovnej sily sa už vyčerpala, napr. asi 17 % z 9 000 zamestnancov býva od bratislavského závodu VW ďalej ako 150 kilometrov
- niektorí investori umiestňujú svoje závody v regiónoch, kde je väčšie množstvo voľnej pracovnej sily, napr. na východe Slovenska
- pre zamestnancov EÚ nie je slovenský trh práce dostatočne atraktívny z hľadiska ponúkaných mzdových podmienok

Možné riešenie - celoživotné vzdelávanie

- pozornosť zamerať napr. na marginalizované skupiny občanov, snažiť sa ich zapojiť do procesu školení a získavania zručností pre profesie, ktoré v niektorých odvetviach už dlhodobo chýbajú (v niektorých odvetviach ide o 20 000 až 25 000 ľudí)
- len v automobilovom sektore pracuje viac ako 75.000 ľudí. Ich počet sa bude v najbližších rokoch zvyšovať každoročne o 10 000 až 15 000
- ÚPSVaR eviduje vyše 240 000 uchádzačov o zamestnanie, (z nich viac ako dve pätiny nikdy nepracovali) a okolo 30 tisíc voľných pracovných miest (na jedno pripadá osem uchádzačov)
- firmy ako Kia alebo PSA Peugeot, už aj teraz spolupracujú s okolitými odbornými školami pri výchove kvalifikovanej pracovnej sily pre vlastné potreby

Perspektíva

- Demografický vývoj nezodpovedá tomu, že Slovensko bude schopné riešiť tento problém len z vlastných zdrojov
- Nové firmy využili voľné pracovné sily do tej miery, že teraz už musia ponúkať stimuly a začínajú hľadať zamestnancov z iných krajín

Rekvalifikácie

- Podľa ÚPSVaR v 1. polroku 2007 bolo do vzdelávania a prípravy pre trh práce zaradených 3 260 UoZ, čo predstavuje **necelých 28 % z prijatých žiadostí**.
Vzdelávanie a prípravu pre trh práce ukončilo 3 157 osôb (čo predstavuje iba **1,3 %** z UoZ).
- najpočetnejšou skupinou osôb, ktorí boli zaradení sú dlhodobo nezamestnaní (47%), iba 10 % z celkového počtu zaradených na sledovaný nástroj APTP sú absolventi škôl.
- miera celoživotného vzdelávania v SR je 5%, oproti priemeru EÚ 11%

Únik mozgov vs náklady na štúdium

- V akademickom roku 2006/2007 sa zaregistrovalo na vysoké školy 209.517 vysokoškolákov (najviac v doterajšej histórii)
 - Slovensko v ostatných desaťročiach stratilo množstvo kvalifikovaných ľudí (cca 1% obyvateľov v produktívnom veku). Z vedy, výskumu, z najrozličnejších profesií, zo zdravotníctva.
 - treba sa snažiť, aby sa buď po čase vracali späť, alebo na ich miesta prichádzali vzdelaní cudzinci
- narastá i záujem Rómov o vysokoškolské štúdium

Ako stabilizovať absolventov VŠ, aby neemigrovali?

- podiel vysokoškolsky vzdelaných klientov, ktorí migrovali, migrujú, resp. majú záujem za prácou do zahraničia migrovať sa pohybuje medzi 1/4 až 1/3 všetkých cca **240 000 – 260 000** migrujúcich Slovákov
- potreba rastu domácich high-tech firiem
- odborné štúdium v súlade s dopytom trhu práce
- dostatočné finančné ohodnotenie a
- perspektíva odborného rastu

- **mnoho vysokoškolsky vzdelaných osôb má v emigrácii záujem o zamestnanie vhodné pre stredoškolača z dôvodu získania „istoty v ovládaní cudzieho jazyka“ a až potom si hľadajú prácu zodpovedajúcu ich vzdelaniu, t.j. mnohí pracujú pod úrovňou svojho vzdelania**
- **koľko na tom Slovensko stráca?**
- **koľko investovalo Slovensko do VŠ študenta?**

Podpora študentov VŠ

- V roku 2006 študovalo na našich vysokých školách najviac **študentov** v doterajšej histórii a to **209 517**, čo predstavuje medziročný nárast o 10,4 %
- riadne skončilo vysokoškolské štúdium** na verejných vysokých školách v prvom alebo druhom stupni celkovo **34 228 študentov** (občanov SR) (čo je 10 krát viac ako rekvalifikovaných v 1. polroku 2007)
- V roku 2006 poskytlo MŠ SR verejným vysokým školám dotáciu na poskytnutie motivačných štipendií v objeme **225,5 mil. Sk**
- dotácie na ubytovanie študentov v roku 2006 predstavovali **452,2 mil. Sk**
- dotácie na stravovanie študentov v roku 2006 predstavovali **53 mil. Sk.**

Pôžičky na VŠ štúdium

- mal by mať na ňu nárok každý (v súčasnosti iba 5% študentov)
- mala by byť minimálne do výšky školného
- výška mesačnej splátky v závislosti od výšky školného, dĺžky štúdia, dĺžky splácania a výšky mzdy (nie viac ako 10%)
- finančná motivácia zotrvať v SR (napr. daňový bonus na splátky pôžičky)
- štúdium vo verejnom záujme by mal hrať štát
- štúdium pre konkrétnu firmu by mala hrať firma

Potreba väčšej podpory APTP z dôvodu:

- rýchleho rastu HDP (9,4%)
- rastu zamestnanosti
- rastu počtu VŠ študentov (cca 210 000)
- relatívne malej zmeny v dlhodobej nezamestnanosti
- demografického poklesu
- kvalifikačných požiadaviek TP

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ

tím Inštitútu zamestnanosti

Povraznícka 11

811 05 Bratislava

tel.:+421 2 5262 1084

iz@iz.sk

www.iz.sk